

תלמודו בידו

דף ג עמוד א

א מנין שהעושה תולדת זורע או תולדת חורש
בשביעית פטור ?

ב אלו מלאכות שבקרקע נאסרו בשביעית מדרבנן ?

ג אלו מלאכות שבקרקע מותרים בשביעית ?

ד חרש שדה בשביעית, האם לוקה ומדוע ?

א "שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור, ספיח קצירך לא תקצור, ואת ענבי נזירך לא תבצור".
וקשה, למה נאמרו זמירה ובצירה, הרי זמירה בכלל זריעה, ובצירה בכלל קצירה.
אלא מכאן שמלבד אלו שנזכרו במפורש, אין תולדות אסורות בשביעית.

ב ניכוש [עקירת עשבים רעים], וכיסוח [חותכם בלי לעקום]. קרסום [חיתוך ענפים יבשים], וזירוד
[חיתוך המיותרים]. עידור [חופר תחת גפנים חדשים לרפות הקרקע]. פיסוג [סמיכת אילן רך].
זיכול. כיסוי שרשי האילן שנתגלו באבק. עישון תחת האילן להשיר תולעים.
והסמיכום על "שדך לא" - "כרמך לא", לאסור כל מלאכה שישנה בשניהם.

ג עידור תחת זיתים וגפנים ישנים. סתימת בקעים למניעת הפסד [אבל לרווח אסור].
חפירת גומות מים לגפנים. לפי שמלאכות אלו נעשות בכרם אך לא בשדה.

ד הדין: נחלקו ר' יוחנן ור' אלעזר אם לוקה.
הטעם: 1. "בשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ", הרי כלל שנאמר בעשה.
"שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור", הרי פרט שנאמר בלא תעשה.
"שנת שבתון יהיה לארץ", הרי כלל שנאמר בעשה.

ונחלקו אם נידון ככלל פרט וכלל, ויש לרבות חרישה הדומה לזריעה.
או נידון ככלל ופרט, ואין בכלל אלא מה שבפרט, כלומר זריעה.
2. נזכרו זמירה ובצירה אף שהן בכלל זריעה וקצירה, ללמד שרק עליהן חייב.